

REDACTIA:

și
ADMINISTRAȚIA:
Batthyányi utca Nr. 2Articoli și corespun-
dențe pentru pu-
blicare se trimit re-
dacțiunii.Concure, inserțiuni
precum și taxele de
abonament se trimit
Administrațiunii ti-
pografiei diecezane.

BISERICA ȘI ȘCOALA

FOAIE BISERICESCĂ-ȘCOLASTICĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

APARE ODATĂ ÎN SĂPTĂMÂNĂ: DUMINECA.

PREȚUL
ABONAMENTULUI:
PENTRU
AUSTRO-UNGARIA:
Pe un an: 10 cor.
Pe 1/2 an: 5 cor.PENTRU ROMÂNIA ȘI
STRĂINĂȚATE:
Pe un an 14 franci.
Pe 1/2 an 7 franci.Telefon pentru oraș și
comitat Nr. 266.

5933/1908

Examenul de calificare preoțescă, cu candidații la preoție din dieceza Aradului, prescris prin Statutul Organic și Regulamentul special, se va ține *Foi în 2/15 Octombrie* a. c., și zilele următoare la 9 ore a. m., în sala de ședință a Consistorului gr.-or. rom. din Arad.

La examen sunt admiși toți acei absolvenți de teologie, cari conform §-lui 8 din Regulamentul special și-au subternut aici până în 1/14 Sept., a. c., cererile corespunzător instruite.

Arad, la 1/14 Septembrie 1908.

*Consistorul gr.-ort. rom.
din Arad.*

La începutul anului școlar.

(s.) Ordin de deschiderea școalelor s'a dat. Inscriserile s'au făcut. Anuare s'au pus la dispoziția învățătorilor. Serviciul divin de începerea anului școlar s'a oficiat. Prelegerile, probabil, se vor fi început pretutindeni, afară de cazuri extraordinare.

Cu acestea considerațiuni îndeplinite s'a făcut oare tot, ce e de făcut de începutul anului școlar, la inaugurarea unui nou an de muncă și luminare?

Necesitățile și condițiunile de activitate efectivă ale școalelor sunt chestiuni foarte importante; ele reclamă, în zilele noastre, considerațiuni multilaterale, cu trudă și greu de împlinit și nu atârână numai de superioritățile școlare, ori dela învățători, ci și de alte împrejurări, pe cari nu este permis a le pierde din vedere.

O inovațiune a noului an școlar, întemeiată pe ordinele autorităților de stat, este purtarea anuarului în două limbi, anume limba statului și limba naționalității, căreia îi aparține școala. Este evident, că în chipul acesta se poate controla mai cu eficacitate, întrucât s'a elaborat ori nu materialul prescris în planul de învățământ, dar în același timp se îngreunează partea așa zisă administrativă-școlară, sporind mult munca învățătorului.

Adaosul de muncă nu scutește pe învățători de îndeplinirea conștiințioasă a tuturor datorințelor lor astfel, cum sunt de fixate prin lege. De-alfel,

îmbunătățirea situației lor materiale, poate fi un îndemn la silință, la binemeritare prin rezultate palpabile în îndeplinirea datorințelor.

Dipozițiunile făcute în privința anuarului școlar pot fi îndeplinite fără multă bătae de cap de învățătorii de elită și în școalele de model.

Dar ce se va face acolo, unde nu poate fi vorba decât de modeste puteri și condițiuni foarte precare?

Un învățător, să zicem — mai puțin îndemnat în ale birocratismului, va ajunge, nu odată perplex, în mijlocul rubricilor anuarului său, mult prea specificate, pentru unele condițiuni ale vieții școlare din comuna sa izolată, unde cu greu se găsește un sfetnic pentru asemenea materii.

Alt neajuns, care se va reflecta asupra învățătorului, va fi, bunăoară frecventarea neregulată a școalei, din partea elevilor; starea higienică nesalutară, ș. a. ș. a., — iar anuarul va trebui să arate clipă cu clipă progresul în școală, *înaintarea* succesivă...

Dar dacă învățătorul nu poate ajunge la complectarea classelor, la șase, nici după mai mulți ani, — căci ajunge în conflict cu condițiunile locale? Procederea, în asemenea cazuri, cu o rigoare strânsă, inexorabilă, de sigur n'ar fi nici în interesul învățământului nici în al școalei, nici în al învățătorului.

De-aceea, în consecința celor premise, autoritățile noastre inspectorale-școlare ar fi de dorit să se ocupe și preocupe îndeosebi de regularitatea urmării la școală, a elevilor obligați; — iar întrucât privește pregătirea învățătorilor, credem, că n'ar fi de prisos, să li-se explice în mod competent, modul de a folosi anuarul cu două limbi, astfel, ca să nu urmeze eventuale daune ori neajunsuri, fie pentru învățământ, fie pentru învățător.

O datorie cetățenească a tuturor este a se supune legilor. Astfel, și învățătorii noștri dela începutul anului școlar să-și ia în serios chemarea și îndatoririle legale, pe cari împlinindu-le, să nu uite tradiția strămoșască și caracterul religios-bisericesc al școalelor noastre și a misiunilor apostolești.

Discursul de deschidere

al d-lui vicepresident Virgil Onițiu, citit la adunarea generală a „Societății pentru fond de teatru român”, ținută în Oravița la 15 August v. 1908.

II.

Însuflețirea — alimentată prin neînfrântul inițiator al Societății — s'a susținut cu o progresivă potolire timp de vre-o 12—17 ani. Iar când valurile entuziasmului rând pe rând s'au așezat și oamenii au început să-și dea samă mai calm asupra mijloacelor și scopului urmărit, — rezultatul a fost o răcire generală și o înstrăinare de Societate. Începură a se ridica glasuri în contra îndreptăririi de a fi a acestei societăți, care — se zicea — deplasează un capital însemnat din averea noastră națională, pentru un scop himeric sau cel puțin prea îndepărtat, dacă nu chiar nerealizabil. Și apoi câte năcazuri și neșesități culturale cu mult mai arzătoare avem noi — se zicea, — pentru care ar fi o binefacere dacă s'ar putea folosi de capitalul adunat de această societate fără rost. Și erau oameni, cari declarau pe față, că ar fi mai bine, ca Societatea să se desființeze și averea ei să treacă la Asociațiunea transilvană.

În această strămoare, cu scop de-a salva societatea noastră și de a-i justifica rostul de a fi, — s'a ridicat mai întâiu glasul aceluia, cari au urmărit cu dragoste evântul ei de până atunci, — și s'a cerut o nouă formulare a scopului ei, — mai corect: o altă explicare a literelor din statute, prin care să se justifice rostul ei de a fi și datorința neamului de a sprijini. Și am mulțumirea sufletească de-a fi fost unul dintre cei dintâi, care într'un articol special — eră îmi pare la anul 1887 — am atras atenția Societății asupra acestui moment de a fi sau de a nu fi pentru ea, stăruind ca să lase chestia „edificiului“ teatral pentru alte vremuri și deocamdată să stăruie pentru realizarea teatrului viu, — pentru miez, nu pentru găoace, pentru trupul însuflețit, nu pentru haină externă.

Ideea a prins rădăcini în public. Dar factorii conducători nu se puteau împrietini cu ea. Tabăra nemulțumiților astfel creștea. Viața societății era amenințată a se stinge. Singurele licăriri de viață ale ei: adunările generale, încetează. Nu se mai găsesse centre românești, cari să se deschidă pentru cultul Thaliei române.

În această situație precară, — criza ajunsese la culme — părintele Societății noastre, care a fost Iosif Vulcan, o mută din centrul ei depărtat, la Brașov. Și cu această mutare se începe o era nouă în viața societății.

Era aceasta eră mai nouă a Societății noastre în care criza îndelungată s'a delăturat — aș putea-o caracteriza ca fiind era, în care conducerea societății nu se baricadează rigid între literile moarte ale conceptelor tradiționale, ci ținând samă de păreri și ne-

mulțumirile celor de bine din publicul nostru mare, căci fără de acest public nu putem exista și nu avem rost să existăm, — precum și de dorințele juste și executabile ce s'au ivit, — a părăsit încetul cu încetul în frunte cu venerabilul nostru fost president murii chinezește ai „zidirii teatrului“ și după câțiva ani de tranziție, la 1903, anul unei epoci noi în viața societății, s'au putut începe lucrările pregătitoare pentru înființarea viitorului teatru românesc, un teatru deocamdată nelegat de un local anumit și propriu, pribeag, ca și felul de traiu al neamurilor, cari încep a se infiripa, ca un cult al artei nu sub bolți arcuite pe colonne incremenite în marmoră, ci — ca să zică așa — sub cerul liber!

Cu anul 1903 s'au început pentru Societatea pentru fond de teatru român anii muncii de pionier. Abia de 5 ani încoace am luat și noi în mână sapa și ciocanul, ca să durăm calea pentru viitorul teatru românesc.

Stadiul acesta al dezvoltării noastre trebuie să-l fixăm bine, ca să nu fim rău înțeleși în stăruința noastră și să nu ni se ceară lucruri, a căror realizare este rezervată viitorului, ce ni-l vom croi prin sudoarea feții noastre.

Ce am făcut până acuma în epoca aceasta din urmă?

Nu avem repertoriu pentru teatru, nu avem actori ni-se pierd cântecele naționale — ni-s'a strigat. Am publicat deci premii pentru piese originale potrivite, am făcut traduceri și localizări de piese din alte limbi și am înjghebat din ele o mică bibliotecă teatrală, care-și face cursul ei de dezvoltare. Am dat burse și ajutoare pentru tineri cu aptitudini pentru teatru și ne mândrim, că cu sprijinul nostru s'a făcut Zaharia Bârseanu aceea ce este și că cu ajutorul nostru va deveni dl Aurel P. Bănuțiu aceea ce dorim cu toții să fie. Am premiat prima colecție de melodii originale de muzică populară românească, făcându-i cu puțință dlui Tiberiu Brediceanu publicarea ei și ne-am îngrijit, ca colectarea de melodii să se continue în mod sistematic prin fonograful brevetat și întocmit în special pentru astfel de colectări folclorice. Și pe lângă toate acestea am încurajat din cât am putut mișcarea teatrală a diletanților noștri, urmărindu-i an de an cu cea mai încordată atențiune.

Activitatea aceasta inițială în munca de pionier a teatrului viitor — începând cu anul proximo va trebui să crească și să se stabilească în mod definitiv, căpătând și mai multă unitate în mersul ei.

Ceea-ce am cercat de atâtea ori, pentru ce am cheltuit înzădar atâtea stăruință: ca să angajăm toate centrele periferiale pentru scopurile urmărite de Societatea noastră, — va începe a se realiza de acum.

Din angajarea unui director artistic al Societății noastre, om cu pregătire specială în de-ale teatrului cu dragoste de muncă și cunoscător al relațiilor de pe la noi, — sperăm că ne va succeda a reinvia treptat în tot mai multe centre românești interesul pentru

teatru, organizând și întemeind teatrul nostru de diletanți de azi și perfecționându-l prin exemplul viu și prin povețele pricepute ale noului nostru director artistic. Astfel sperăm a ne crește publicul pentru teatrul, care va să vină când vremea se va împlini.

În stadiul actual al evoluțiunii noastre ni-se împune deci stăruință și îndelungă răbdare în calea ce ne-am croit. Vor trece ani de zile și dacă vom munci cu încredere în viitor, atunci vom pregăti terenul în toate privințele pentru etapa proximală, care va fi un teatru ambulant cu o trupă de artiști de profesie. A cere azi dela noi înjgheburile acestei trupe, înșamnă a nu cunoaște chestiunea. Când ne vom fi pregătit reperitoriul teatral necesar, când vom fi adunat un material bogat de muzică populară, când ne vom fi format un public mare și bine pregătit pentru gustarea estetică a teatrului, și când vom dispune de mijloace bănești îndoite, atunci, numai atunci va fi sosit timpul îngerii unei trupe de artiști de profesie.

Până atunci să nu se aștepte dela noi surprinderi, să nu se ceară falfăiri de șteaguri cu devize nouă, nici întreprinderi riscate puse în lumină bengalică. Mai cu seamă că astfel de producții reclamă de obicei bani mulți, — iar noi ținem să nu cheltuim avutul nostru, ci folosind cu măsură venitele noastre, să sporim an cu an frumosul capital adunat, din care să va înființa odată teatrul național. E timpul să înțelegă și ceice ne tot judecă fără de-a pune umărul la munca noastră, — că stăruința noastră fără de șgomot și fără de reclamă nu este trândăvie și că ne-am tras bine seamă cu aceea ce vrem și mai cu samă cu aceea ce ne este pentru acum bine să vrem.

În credința, că și D-Voastră, cari v'ați întrunit la această adunare generală, împărtășiți aceste vederi, cari nu sunt numai ale mele, ci ale întregului comitet și că ne veți da tot sprijinul ca să stăruim și mai departe în munca noastră de până acum și în direcția indicată de mine, — Vă salut cu dragoste frățască.

Emil

sau

Despre educațiune

de

J. J. Rousseau,

traduse de

Ican Ardelean învățător.

Cartea I.

— Urmare. —

M'am nizuț a face numai atâta față de toate acele greutăți, pe cari le-am întimpinat în cale-mi. Ca să nu sporesc conținutul cărții mele înzadar, m'am nizuț a stabili numai acele principii fundamentale, acărora adevăr e foarte evident. În ce privește însă acele principii, cari sunt avizate la demonstrații, acelea le-am aplicat sau la Emil sau la alte exemple. În legătură cu aceste am arătat în special și general,

în ce mod se pot realiza principiile stabilite de mine. Acesta e cel puțin scopul, pe care am intențiunea a-l urmări. E dreptul cetitorului de a calcula aceea, că întrucât mi-a succes mie aceea.

De aci provine, că la început am făcut foarte puțină amintire despre Emil; fiindcă e de sine înțeles, că aceste sunt primele păreri relative la cauza educațiunii — cu toate-că contrazic celor deja obicinuite — sunt așa de certe, întrucât numai omul orb nu poate să vadă ființa logică a acelora. Dar cu cât mai tare progalez, cu atât mai mult se va deosebi elevul meu de al vostru și va fi condus de alte idei. Mai târziu apoi se va ivi mai adese-ori la locul destinat și în sfârșit nu-l voi pierde nici un minut dinaintea ochilor mei până atunci, până când prezența mea va fi superflua pentru dânsul.

Cu aceasta ocaziune nu voi vorbi despre calitățile învățătorului bun, fără numai le presupun; ci îmi închipuesc a fi și eu binecuvântat cu astfel de calități. Îndecursul cetirei din opul meu veți vedea, cât de afabil sunt în aceasta privință față de mine însumi.

Nu mai atâta mai observ, că educătorul contra părerilor publice, trebuie să fie tânăr, și încă așa de tânăr, cum numai poate fi un om cu deplină pricepere.

Din parte-mi așa dori aceea, ca educătorul însuși să fie copil, dacă aceasta e posibil; atunci elevul ar avea soț la jucăriile sale și în decursul petrecerii i-ar putea câștiga deplina încredere. Întră cei crescuți și tineri se află mai puține cauze comune, cari să-i intereseze de-opotrivă, stau cu mult mai departe unul de altul, fără-ca între ei să eziste legături de tot amicabile. Copiii se arată une-ori, că au alipire cătră cei bătrâni, dar în realitate nu-i iubesc pe aceia în veci.

Dela educător pretind să fi educat oarecând pe cineva. Aceasta e o pretensiune teribilă, pentrucă un om poate îndeplini numai o creștere. Dacă s'ar recere dela dânsul să dea două creșteri reușite, cu ce drept am primi-o dela dânsul cea dintâiu?

După mai multe esperințe însă să poate aștepta o procedură mai corectă, dar cine odată această chemare a sa a îndeplinit-o cu demnitate, așa, că a simțit toate greutățile împreunate cu aceasta, acela nu curând va cercă să fie și a două-oară învățător; dacă însă prima dată nu a corespuns tuturor necesităților, atunci chiar nu e recomandabilă funcționarea lui din nou.

E mare deosăbire însă recunosc, a urmări un om tânăr în patru ani, sau a-l călăuzi în decurs de douăzeci și cinci. Voi atunci aplicați învățător pe lângă copilul vostru, când deja e mare; eu însă așa pretiude, ca înainte de naștere să dispună cu așa ceva. Omul vostru în decurs de un deceniu își schimbă elevii de 2-3 ori, al meu rămâne pentru totdeauna pe lângă unul și nu face strămutări, ca cu ceva marfă. *Voi faceți deosăbire între învățător și educător; din nou o nerozire! Faceți voi deosăbire oare întră elev și discipul? Copilul trebuie să cunoască numai un fel de știință: datorințele omenești. Aceasta știință e unica, și orice a zis Xenophon despre educațiunea personală, aceea*

pentru totdeauna va rămânea indivizibilă. De altcun împărtășitorul acestei științe îmi place a-l numi mai mult maștrul („gouverneur“), ca învățător, pentru că nu e atât învățare, ci conducere, nu predarea legilor nu regulilor, ci e esențial aflarea acelor.

Dacă cu atâta băgare de seamă trebuie să alegem conducătorul, doară și el are dreptul a alege în elevi, mai ales atunci, când e vorba de arătarea elevului de model. Aceasta alegere nu are influință nici asupra talentului vreunui copil, și nici asupra caracterului, pentru că aceste însușiri le putem calcula numai mai târziu, și fiindcă eu aleg educător încă înainte de naștere. Dacă aș putea alege liber, a-și alege numai cu capacitate medie, de acela, de care îmi inchipuesc elevul meu. Numai oamenii de rând au lipsă de educațiune, ca la exemplul lor să se îndrepte toți aceia, cari stau la o treaptă ca dânsul; cealaltă se educă ei înșiși.

Clima nu e indiferentă față de educațiunea omească; numai sub zona stâmpărată putem să fim aceea, ce trebuie să fim. Sub zonele mai îndepărtate regresul e cu mult mai mare. Omul nu e construit după modul plantelor și nu e legat de lanul nașterii sale, ca aceste la locul lor de sădire. Însă acela, care din o zonă trece în altă, e silit a face de douăori atâta cale, ca acela, care pleacă din punctul de mijloc către cele mai îndepărtate zone.

Să presupunem însă, că locuitorul zonei stâmpărate va căiaători cele două zone îndepărtate, încă și în cazul acela are avantaj; pentru că prin aceasta se împărtășește, chiar de atâta ca acela, care merge dela un pol până la celalalt, totuși numai pe jumătate se transformă structura corporală naturală, ca a celui alt. Un francez d. e. întocmai așa va trăi în Guinea, ca în Laplandia; dar un negru nu va putea trăi întocmai așa în Tornea, ca în Beimul samoied. Afară de aceea, așa se vede, că construcțiunea crerilor e mai puțin perfectă în tropicele depărtate. Nici negrii, și nici laplandezii nu sunt așa capacitați, ca europenii. Dacă voesc aceea, ca elevul meu să poată trăi în oricare parte a pământului, trebuie să-l alegem din zona stâmpărată d. e. Franța.

Oamenii din părțile nordice cu toate-că pământul e mai puțin fructifer, consumă mai mult; cei din părțile sudice, cu toate-că pământul e roditor, mănâncă mai puțin. De aici se naște o nouă deosebire, adică aceea că cei dintâi sunt muncitorii, cei din urmă mai iscusitori. Societatea în unul și același loc ne zugrăvește tot acela tablou al deosebirii între cei bogați și săraci. Aceia locuiesc solul productifer, aceștia ținuturi aproape deșerte.

Săracul nu are lipsă de educațiune, dela poziția ce ocupă au o educațiune mai mult din sălă, pe care nu o pot înlocui cu alta; din contră educațiunea celor bogați nu corespunde nici pentru ei, și nici pentru semenii lor. Dealtcun educațiunea reală trebuie să pregătească omul pentru aceea, ca să se știe acomoda tuturor împrejurărilor de viață. Din aceasta cauză e

mai puțin corectă procedura de a educă pe sărac de bogat, ca pe bogat de sărac; pentru că dacă calculăm numărul acestor oameni de două categorii, numai decât ne vom convinge, că numărul celor ajunși săraci e mai mare, ca acelor norocoși. Să alegem deci bogat, atunci cel puțin putem fi siguri, că am instruit mai mult cu un om, pe când cel sărac și de sine poate să devină om.

Tot din aceasta cauză nu mă interesează, dacă Emil va fi din viță bogată; cel puțin așa s'a micșora cu unul jertfa celor inchipuiți și superbi.

Emil e copil orfan; întru ajungerea scopului nu e absolut necesar, să aibă tată și mamă. Primind datorințele aceloră e conștient, să am și drepturile aceloră. Pe părinți trebuie să-i stimeze, mie însă să se supună. Aceasta e prima, sau mai bine zis unica condițiune a mea.

Emanând din aceasta, trebuie și aceea să observ, că fără învoirea noastră nici când să nu ne despărțăm unul de altul. Condițiunea aceasta e foarte însemnată, în așa mod, că din parte-mi a-și recomandă, ca elevul și educatorul să se privească nedespărțibili și încă întru atâta, că soartea lor să o conșidere în veci de obiect comun („objet commun“). Indatăce prevăd momentul despărțirii, pe care în viitorul îndepărtat îl crede cu totheadinsul, indată să pot conșideră de străini. Fiecarele își plămuește apoi sistemul său, că amândoi ocupându-se cu viitorul lor, vor rămânea numai cu desconșiderare unui lângă altul. Elevul conșideră pe învățătorul său ca chinuitorul iverilor, acesta iar viceversa susține de o sarcină grea pe elevii săi, și abia așteaptă momentul, când poate să se scape de danșii. În felul acesta amândoi ard de dorul de-a se scăpa cât mai iute unii de alții și neexistând între danșii nici o dragoste, acesta chiar așa nu are aplicare spre instruire, cu celalalt spre însușirea cunoștințelor.

Dar dacă se conșideră astfel, ca ceice pentru totdeauna trebuie să rămână împreună, atunci se vor nizu a câștiga simpatia unul altuia și de aci într'adevăr se vor iubi unul pe altul. Elevul va urmă foarte bucuros sfaturile fiitorului amic; acesta însă se va interesă de aceea creștere, care îi va aduce rod mai târziu și cu cât e mai mare valoarea forțelor de viață, cu atât s'a câștigat mai mare capital pentru bătrânețe.

Afără de condițiunile sus amintite mai observ, încă și aceea, că elevul meu să fie corpulent, muscular și pe deplin sănătos. Tata nu poate alege și nici nu e iertat a face deosebire între copiii săi; fiecare fiind de o potrivă zămislirea lui e dator a-i îngriji și iubi de o potrivă. Chiar urâți sau frumoși, debili sau sănătoși să fie, fiecarele e încredințat lui, despre care e dator a dă seamă, pentru că căsătoria e de-a se privi ca un contract făcut numai între membrii căsătoriți ei și cu natura.

Dar dacă cineva primește o astfel de datorință, cu care l-a însărcinat natura, înainte de toate trebuie să se îngrijească de astfel de mijloace, cari fac posi-

bilă realizarea aceleia, la din contră e responsabil și pentru aceea, ce absolut nu a putut îndeplini. Acela care primește spre educare un copil bolnav, afacerile educațiunii le schimbă cu îngrijirile unui supraveghetor de bolnavi; își pierde timpul cu aceea, ca să susțină o viață de altcum nefolositoare, pe când ar trebui să împrumute o mai mare valoare demnității de viață; afară de aceea se expune la acele neplăceri, ca nu cumva să moară sub mâinile lui, mama necăjită îl conzideră ca căuzătorul morții lui.

Eu încă nici atunci n'ași primi elev bolnav, când a-și fi pe deplin sigur, că va trăi 80 de ani. Nu-mi trebuie astfel de elev, care incontinuu e spre greomântul său propriu și a altora, care în veci și în special se ocupă numai cu susținerea vieții sale și acui corpul e debil, împiedecă desvoltarea spirituală. Rezultatul ostenelelor mele ar fi numai acela, că societatea a și lipsi-o în loc de o persoană, cu două. Ocupese cu el alții, cari au mai multă abilitate în esercitarea astorfel de compătimiri; dar eu nu am aceea plăcere, ca să învăț a trăi o ființă, care neintrerupt să luptă cu moartea.

E cuvântul corp să între în sufletul său, are lipsă de putere. Servitorul bun înainte de toate trebuie să fie corpolent. E știut, că sucurile prea abundante de viață irită senzurile și cu timpul poate să nimească și corpul cel mai tare; dar reținerea („macérations“), foamea aduc cu sine tot aceia, înse din cauze contrare. Cu cât e mai debil corpul, dispune mai mult, cu cât e mai tare, cu atât se supune mai multi. Toate patimile senzuale sunt femecești, sunt concentrate mai mult în oamenii moleși, pentrucă aceștia nefiind în stare a-și îndeplini poftele lor, cu atât mai tare se irită prin trânele.

Corpul debil slăbește și sufletul. De aici e apoi *puterea lecuirilor* acelei măestrii, cari sunt cu mult mai periculoase pentru omenime, ca suma tuturor boalelor vindecate prin trânele. Eu cel puțin nu cunosc boale de acele, de cari să ne fi scăpat medici dar atâta știu, că ei sunt cauzătorii celor mai multe boale sufletești: adecă slăbiciuni, friceii, credulității și timidității. Și dacă și vindecă corpul, omoară curajul, sufletul. Ce valoare au acei oameni morți, pe cari ei i-au adus la viață? Oameni ne trebuie și de atari nu vedem ieșind din mâinile medicilor.

Lecuirea e modă la noi și trebuie să fie atare E bună de distracție pentru acei oameni fără de lucru și trântori, cari neștiind cu ce pierde timpul, fără numai cu susținerea lor în viață. Dacă acești nenorociți se nășteau de nemuritori, ar fi cele mai nefericite ființe ale lumii. Acea viață, de pierderea căroră nu ar trebui să aibă teamă, pentru dâșii nu ar avea nici o valoare. Acești oameni nu pot fi fără medici, pentrucă trebuie să fie, cine să le amenințe viața, ca să aibă apoi cu cei seduce și ca să le câștige în fiecare zi aceea unica bucurie, pentru care încă sunt buni, adecă aceea, că încă nu au murit.

Cărți aprobate.

ABC prima carte de cetire de Iosif Moldovan și consoții, *A doua carte de cetire* de Iuliu Groșforean și consoții, și *A treia carte de cetire* de Nicolae Ștef și consoții au obținut aprobarea ministerială sub Nr. 103031/908.

Curs practic de Geografie și Constituție de R. Vuia, aprobată prin rezoluțiunea ministerială Nr. 103632/1908.

Aviz!

Se aduce la cunoștința d-lor preoții și învățători, că „Anuarul“ este gata tipărit. Rugăm pe ceice vor comanda din el, a ne indica pentru câți elevi are lipsă.

Prețul pentru 80 elevi costă 5 cor., pentru 120 6 cor., iar pentru 160 7 coroane.

Comandele a se face dela:

Tipografia diecezană,

Arad str. Baththyányi nr. 2.

CRONICA.

Îmbulzeală mare la școalele din Blaj ne aduc vestea unele ziare. S'au înscris 520 elevi în liceul gimnaziu. În clasa VII a fost primit maximul de 68, respinși fiind 14; tot respinși au fost din lipsa de loc și conform dispozițiilor regulamentului mai mulți tineri, pentru clasa V-a.

Tinerii caută școala și nu pot încăpea în ea.

Colecțiunea de predici a profesorilor Dr. T. Tarnovschi și Dr. E. Voiutschi, ilustrii profesori dela universitatea din Cernăuți, va apărea în Tipografia diecezană din Caransebeș în a II. ediție, sub îngrijirea elevului lor Dr. Dimitrie Cioloca. Opu va constă din 3 tomuri, à 5 cor., așadară la un loc 15 cor., pentru abonenți și 18 cor., afară de abonament. Opu se va pune sub tipar îndată ce d'n abonamen e se vor asigură speșele tiparului. Abonamentele, cari se primesc numai pentru opul întreg, au a se anunță numai până în 15/28 Septemvrie a. e. la Domnul Dr. Dimitrie Cioloca profesor în Caransebeș. Conziderând, că aceste predici îndată după apariția lor s'au fost epuisat, așa că deja după 1 an ele nu s'au mai aflat pe piața de cărți, apoi că numai dela apariția în a doua ediție a lor depinde tipărirea și a celor tomuri referitoare la sârbătoare și diferite alte ocaziuni, recomandăm cu căldură clerului nostru abonarea opului.

Meseriașii recunoscători. În ședința de Joi (3 Septem. n. e.), comitetul „Reuniunii sodalilor români din Sibiu“, luând act de mulțămita consistorului diecezan din Caransebeș pentru condolențele adresate de meseriașii din Sibiu din privilegiul morții bunului arhiereu Nicolae Popea, comitetul cu considerare la faptul, că P. S. Sa și-a testat o mare parte a averii pentru clasa meseriașilor și cu conziderare la împrejurarea, că P. S. Sa a fost nașul steagului Reuniunii și unul din cei mai calzi sprijinitori ai ei, hotărîre a luat ca „fondul episcopul Nicolae Popea pentru masa învățăceilor“. Tot în aceea ședință comitetul a luat act cu mulțămită de darul de 20 cor. făcut acestui fond de Preacuvioșia

Sa dl vicar Vasile Mangra din Oradea-mare în loc de cunună peritoare pe cosciugul blândului episcop Nicolae Popea.

La fondul Victor și Eugenia Tordășianu pentru înzestrarea fetelor sărace au mai dăruit: Ștefan Moga, măestru franzelar, soția sa Ana și copiii lor Eugenia, Aurelia, Ștefan, Lucreția, Remus și Livius, dela toți 2 cor.; Dr. N. Regman, prof. preparand., Caransebeș, 20 bani; Toma Giurgiu, par. în Purcăreni, 1 cor.; dna Livia Dr. Crăciunescu, 30 bani; Gligorie Boldea, 'ocot. Cluj, 50 bani; Ana Moldovan, în amintirea răposatei sale mătușe Elena Muntean n. Moldovan 1 cor., și neconsolatul Ioan Mircea, paroh în Richșdorf, în amintirea soției sale Sofia n. Renghea, 5 cor.

Cronică bibliografică.

istorioara pentru copii de Vasile Balintescu, învățător superior, Cernăuți 1908. Broșura I și II. Prețul unei broșure 80 fil. Cuprind povestiri pentru copii, despre animale, anutimpuri ș. a.

Cartea *stuparilor săteni* de Romul Simu, ed. II. Sibiu. Nr. 6 Biblioteca Reun. Rom. de Agr.cultură. Cu mai multe ilustrații în text.

Nr. 365 *Povești* de Virgil Caraivan. Editura „Biblioteca pentru toți”, care numără toate operele de valoare ale scriitorilor noștri populari mai vechi, a ținut să aibă tot ce se produce mai de valoare în acest gen, de către generațiile de astăzi. D. Virgil Caraivan face parte din pleiada de scriitori tineri, cari s'au manifestat cu atâta putere și bogăție în timpul din urmă. Adânc cunoscător al literaturii noastre populare, cât și a literaturilor similare streine, om cult, stăpânind limba românească în cea mai frumoasă formă a ei, domnia-sa a prelucrat poveștile noastre în așa fel, că ne-a dat adevărate bucați de literatură înaltă, putând fi cetite cu folos de către ori și cine. Domnia-sa, în alcătuirea acestui gen popular, a întrebunțat un nou sistem, împodobind scheletul basmelor și snoavelor cu observații și caracterizări personale, făcute cu mult talent și cu o adevărată pătrundere psihologică. Fiind născut dintr-o familie de răzeși moldoveni, domnia-sa a trăit și simțit adevărata viață românească din frumoasele noastre sate, ca apoi cu un spirit de observație și de umorist fin, ce-i este caracteristic, să ne prescrie viața aceia de petreceri și obiceiuri românești, în toate poveștile d-sale, pe lângă avântul de înaltă poezie ce se mai desface din ele. D. Virgil Caraivan este conziderat între fruntașii prozei populare, ceia-ce va face de sigur, ca acest nou volum de povești să fie cetit cu plăcere și c'un deosebit interes. Prețul volumului 30 bani. De vânzare la Librăria Alcalay și la toate librăriile din țară.

Anunț literar Păr. D. Voniga din Gyirok, vestește tuturor celor interesați, că opul său: „Parenese sau cuvântări pentru toate ocaziunile ce obvin în oficial pastoral al preotului” va apărea în curând și celor abonați li-se va expeda cam pe la finea lunii Sept. Totodată roagă pe acei On. Dni preoți cari încă n'au răspuns apelului de abonare să trimită declarația ce li-sa trimis, cu atât mai vârtos, că opul fiind mai ocluminos decât cum s'a contemplat după apariție se va vinde ca preț mai cercat decât cel determinat în declarațiunile de abonament. Prețul se trimete ulterior, adecă după primirea opului abonat.

„*Familia Română*” revistă ilustrată apare în fiecare săptămână cu un bogat cuprins literar și distractiv, (sfaturi, Curierul Modei, ghicituri.)

Abonații noi pot primi toate numerele dela început. Abonamentul e de 10 coroane pe un an.

Adresa: Budapesta V. Strada Csáky 23.

Nr. 228, 490, 654, 756/908

Concurs.

„Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român” publică concurs pentru următoarele știpeidii.

1. Un știpeidiu de K 80. - din fundațiunea *Radu M. Rîureanu* pentru elevii de naționalitate română cari urmează școalele secundare din Ungaria.
2. Un știpeidiu de K 40. - din fundațiunea *Emiliu Dionisiu Bașiota Motiu Dîmbul din Abrud* pentru elevii de naționalitate română din Munții apuseni sau districtul Năsăudului, cari urmează școalele secundare (gimnaziu sau școală reală) din patrie. Vor fi preferiți tinerii descendenți din familia Bașiota fără considerare la ținutul de unde sunt originari.

3. Două știpeidii de câte K 300. - din fundațiunea *Ioan Petran* pentru studenți universitari de naționalitate română, cari urmează la una din facultățile universității din Cluj.

Cei împărtașiți cu știpeidii vor fi obligați a lua parte la masa studenților academici din Cluj.

Cererile pentru obținerea acestor știpeidii se vor înainta comitetului central al Asociațiunii în Sibiu (Nagyszeben) strada Morii Nr. 6. până la Octomvrie n. a. c. insoțite de următoarele acte:

- a.) Certificat de paupertate.
- b.) Certificat de studiu în original sau în copie legalizată (la universitari index).
- c.) Certificat de botez.
- d.) Ceice reflectează la știpeidul Bașiota vor prezenta și eventuale documente de înrudire.

Cererile intrate după terminul de 1 Octomvrie n. nu vor fi luate în considerare

Sibiu, din din ședința comitetului central al Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român ținută în 25 Iunie și 22 August 1908.

Iosif Sterca Șuluțu

În urma ordinațiunei Ven. Consistor din 30 Iulie 1907 Nr. 1832/B, pentru îndeplinirea parohiei vacante de *clasa III* din *Satulbarbă*, pprezviteratul Orăzii-mari, din nou se escrie concurs cu termin de alegere pe **12/25 Octomvrie** a. c.

Emolumentele sunt: 1. Pământ arător și livadă, 24 jugh., catastrale. 2. Dela 65 nre de case câte una vică de bucate, ori 2 cor., bani. 3. Doi orgi de lemne până când există pădurea comunei. 4. Ștolile îndatinat și anume: Înurmântare mare 6—10 cor., înurmântare mică 2 cor., dela maslu 2 cor., liturgie privată 1 cor., feștanie 60 fil., botez 80 fil., cununie 4 cor. Pomenirea morților în postul mare 1 coroană. 5. Dreptul de pășunat pentru 10 vite. Intregirea stabilită din partea înaltului guvern, care face 370 cor., 27 fil., pentru preoții fără 8 clase și 1170 cor., 27 fil., pentru preoții cu 8 clase.

Deoarece casă parohială nu este, până ce va zidi această, alesul va locui în casă cu chirie pe speșele bisericești.

Contribuțiunea ezarială după pământul parohial o va solvi preotul alegând.

Doritorii de a ocupa aceasta parohie, au să-și înainteze recursele lor instruite conform dispozițiilor din Regulament până la 10/23 Octomvrie a. c., având până la alegere a se prezentă în vre-o Duminecă ori sârbătoare în s. biserică din Satulbarbă, spre a-și arată desteritatea în cele rituale.

Comitetul parohial.

In conțelegere cu: *Toma Păcala* protoprezviter gr.-or.

—□—

1—3

Se escrie concurs pe stațiunea învățătorească dela clasele superioare din *Alioș*, cu termin de **30 de zile** dela prima publicare în orgănul oficios „Biserica și Școala“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt următoarele: 1. In bani 816 cor. 2. In prețul lemnelor va primi 120 cor., 2 lanțe de pământ a cărui usufruct sa prețul în 64 cor. Dela înmormântări unde va fi poftit 1 cor. Locuință acomodată cu supraedificate, jumătate din grădina școalei, podrumul îl vor folosi învățători în părți egale. Cel ales are să solvească contribuția și după pământul ce folosește. Cvinvenalele se vor cere dela stat. Pentru încălzitul și curățrea saelor de învățământ se va îngriji comitetul.

Cei-ce vor se reflecteze la acest post, se vor arată în vre-o Duminecă ori sârbătoare în s. biserică din Alioș, spre a-și arată desteritatea în cântare și tipic.

Alioș, la 25 August (7 Sept.) 1908.

Comitetul parohial.

In conțelegere cu: *Ioan Cimponeriu* adm. pprezviter.

—□—

2—3

Pentru îndeplinirea postului învățătoreșc dela școala gr. or. rom. din *Mădaras*, pprezvitratul Tincei, devenit vacant prin abzicerea fostului învățător, se publică concurs cu termin de alegere pe **30 Sept. (13 Oct.)** a. c.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 1. Salar în bani gata 284 cor. 2. Relut pentru lemne 108 cor. 3. 16 cubule grâu în preț de 176 cor. 4. 7 cubule cucuruz în preț de 56 cor. 5. 3 jugh. catastrale 1127□ pământ arător și 1 jugh. livadă prețuit în 144 cor. 6. Una cânepiște 8 cor. 7. Competința de pășune 24 cor. Locuință liberă cu intravilan de 661□ Pentru încălzirea saei de învățământ să îngrijește comuna bisericească.

Învățătorul ales va avea să provadă cantoratul precum și instruirea elevilor școalei de repetițiune fără altă remunerațiune. Ștolele cantonale usuat: dela mort mare 3 cor. cu liturgie 4 cor., dela mort mic, cununie și maslu câte 80 fileri.

Cvinvenalul îl va primi numai după 5 ani de serviciu prestați în comună.

Recurenții sunt poftiți a-și trimitte recursele lor, instruite conform regulamentului școlar și adresate

com. par. din Mădaras, P. On. Oficiu pprezviteral din Méskerék și a se prezentă în s. biserică, spre a-și arată desteritatea în cântare și tipic.

Mădaras, la 24 August (6 Sep.) 1908.

Comitetul parohial.

In conțelegere cu mine: *Nicolae Roxin* pprezviter.

—□—

2—3

În virtutea rezoluțiunei Venerabilului Consistor din Oradea mare de sub Nr. 1548/B. pentru îndeplinirea parohiilor vacante din protopopiatul Beliului, se publică concurs cu termin de **30 zile** dela prima publicare.

1. *Bochia* cu filia *Benești*, de *clasa III*, dotațiunea costă din câte 1. măsură cucuruz ca bir dela 90. case; ștolele indatinat și întregirea dotațiunei dela stat.

2. *Hășmaș* cu filia *B. Urviș*, emolumintele pământ de 8. cubule; câte o zi de lucru; ștolele uzuat și întregirea dotațiunei dela stat parohia de *clasa II*.

3. *Mărăuș* cu filia *Secaciu*, parohia e de *clasa III*. dotațiunea este: pământ de 8. cubule; bir dela 110. căși câte o brădie cucuruz, ștolele indatinat și întregirea dotațiunei din vistierea statului.

Reflectanții au a-și înaintă recursele instruite conform prescrișelor din Regulamentul pentru parohii la subscrisul în F. Györös având a se prezentă la sf. biserică pentru a-și arată desteritățile în cele rituale și pentru a predică. De locuințe să vor îngriji cei aleși.

Pentru comitetele parohiali:

Petru Serbu protopopul trac. Beliu.

—□—

3—3

Pentru îndeplinirea următoarelor stațiuni învățătorești, se publică concurs cu termin de **30 zile** dela prima publicare.

1. *Archîș*, salarul în bani 300 cor. 12. șinice bucate: 126. cor. 4. jug. pământ: 80. cor. 4 orgii lemne pentru învățător: 64 cor. pentru repetiție: 30 cor. curățitul școalei, scripturistica și conferința: 32 cor

2. *Carasău*, în bani 280 cor. 4. orgii lemne 90 cor. 12. cubule bucate 120 cor. 3. jug. pământ 82 cor.

3. *Dumbrăvița* 500 cor.

4. *Rohani*, salar 600 cor.

5. *Susag*, în bani 440 cor. 20 cubule bucate 200 cor.

6. *Tagadău* în bani 100. cor. 8. jug. pământ.

Recurenții au a se prezentă la sf. biserici spre a cântă, ear devenind aleși vor beneficia de locuințe cörespunzătoare, de stolele cantorali indatinat, ear pentru întregirea salarelor se va recurge la stat. Recursele să se trimită la subscrisul în F. Györös.

Petru Serbu protopopul trac. Beliu.

—□—

3—3

Telefon Nrul 266.

Telefon Nrul 266.

Tipografia Diecezană

se recomandă a execută tot felul de lucrări tipografice, ce se țin de această branșă, și anume:

Opuri și broșuri

Invitări, Bilete de logodnă după dorință și în culori, Bilanțuri, Anunțuri funebreale, Statute, Libele, Circulare, Afişe, Bilete de cununie după dorință, Bilete de intrare, Cărți de vizită diferite formate, Menu, Plicuri cu firmă, Obligațiuni, Diferite tipărituri pentru bănci, etc. etc. : precum și

NOTE MUZICALE

pentru cor, pian, violină, cari se efectuează prompt și în cel mai scurt timp.

Prețuri curente.

TIPOGRAFIA DIECEZANĂ
ARAD, St. Batthyányi Nr. 2.

Lângă Conzistorul gr.-or. rom.

Telefon Nrul 266.

Telefon Nrul 266.